

ADEGA-Proxecto Ríos comezará nas próximas semanas a desenvolver o Proxecto de creación de unha rede de custodia fluvial nas cuncas do Lérez, Ulla e Umia. Este proxecto desenvolverase no GDR20 Ulla, Umia e Lérez, formado polos concellos de A estrada, Caldas de Reis, Catoira, Cerdedo, Cuntis, Forcarei, Moraña, Pontecesures, Portas e Valga, e esta finaciado con fondos LEADER polo FEADER, ministerio de Medio Ambiente, Rural e Mariño e o AGADER.

ADEGA-Proxecto Ríos deseñou un programa de intervención que fará partícipe tanto a veciños que viven neste territorio como a aqueles cidadáns que vivindo alonxados desexen participar. Poderán participar asociacións culturais, de veciños, comunidades de montes, centros de ensino, particulares (mínimo dúas persoas) ou calquera outro grupo interesado no proxecto.

A **finalidade principal** do proxecto é dar a coñecer o papel fundamental dos ríos e as súas problemáticas ambientais asociadas, fomentar prácticas e comportamentos que permitan aos cidadáns o mantemento e mellora dos cursos fluviais mediante accións que faciliten a súa participación, como é a Custodia do Territorio.

Entre algúns dos obxectivos específicos destacan: fomentar un desenvolvemento rural; contribuír ao coñecemento das principais problemáticas ambientais locais e globais; Involucrar as entidades locais e cidadáns na custodia do territorio; Promover relación e sinerxías entre concellos veciños; Crear unha rede de cidadáns que traballen de xeito coordinado e conxunto na mellora dos ríos Umia, Ulla e Lérez; Fomentar o desenvolvemento da educación ambiental a nivel local; Favorecer a incorporación do voluntariado ambiental ou Establecer proxectos piloto de participación cidadá dos ríos.

A **custodia do territorio** permite velar pola conservación dos valores dun territorio, tanto se ten unha figura de protección designada pola administración como se carece dela. O feito de que a poboación implantada nas áreas a custodiar sexa a protagonista da propia acción serve de pulo para a activación social e posibilita a implicación e identificación co proxecto así como o empoderamento das persoas e entidades participantes. A xestión planificada do territorio será o instrumento que permita vixiar as ameazas que poidan afectar ás áreas custodiadas e que presta atención ao mantemento dos valores naturais, culturais e patrimoniais intrínsecos. O proxecto permitirá así mesmo a creación de redes, tomando como modelo a rede que conforman os ríos na paisaxe galega para asentar nas comarcas de Caldas e Terras de Montes un entramado social en torno aos ríos que asegure un coidado do contorno e un desenvolvemento rural endógeno.

Os territorios custodiados teñen vocación así mesmo de ser exemplo de que unha boa estratexia de conservación non entre en conflito coa expansión de actividades económicas; pola contra, os bens e a riqueza dos territorios custodiados gañan en recoñecemento e aumentan as súas posibilidades de desenvolvemento.

O proxecto desenvolverase en catro fases. Nas **dúas primeiras**, que se desenvolverán nos primeiros 12 meses, fomentarase a creación de tres redes de custodia fluvial que permitan facer unha diagnose do estado de saúde dos ríos Lérez, Umia e Ulla, empregando unha metodoloxía activa e participativa. Na **terceira** fase (6 meses) se establecerán os protocolos de actuación e se desenvolverán accións

encamiñadas a alcanzar o bo estado ecolóxico dos ecosistemas fluviais e a posta en valor do seu patrimonio. Na **cuarta** fase a entidade de custodia – ADEGA– deseñará unha campaña divulgativa sobre os valores naturais e culturais así como das acción a desenvolver.

PRIMEIRA FASE: CREACIÓN DE REDES DE VOLUNTARIADO LOCAL NAS BACÍAS DOS RÍOS LÉREZ, ULLA E UMIA E PRESENTACIÓN DOS MATERIAIS E A METODOLOXÍA AO VOLUNTARIADO LOCAL

ADEGA realizará contactos con diferentes axentes e entidades locais de dinamización social: asociacións, concellos, sociedades deportivas, etc. coa finalidade de dar a coñecer o proxecto e a creación das redes de cidadáns que logo desenvolverán os traballos

Unha vez establecidos os contactos e formadas as redes procederase a divulgar os contidos e metodoloxía a través de charlas – debate, tamén se realizará unha campaña divulgativa que mediante a edición de cartaces e trípticos. Tamén se establecerán nesta fase os lugares onde se realizarán as inspeccións de río para que os resultados amosen unha imaxe real da situación ecolóxica dos ríos estudados.

SEGUNDA FASE. DIAGNOSE DO ESTADO DOS RÍOS E VIABILIDADE DE FUTURAS ACTUACIÓNS DE CONSERVACIÓN.

Nesta segunda fase, os grupos de voluntarios das entidades socias do proxecto en cada bacía, xunto coa entidade promotora, establecerán un calendario para realizar a diagnose nos seus respectivos ríos. Estes **traballos de diagnose** do río son os que proporcionarán os coñecementos e as destrezas necesarios para logo poder acometer accións de mellora do ecosistema fluvial. Estas saídas consisten en facer unha inspección de río co apoio da equipa técnica da entidade promotora. As actividades de diagnose faranse dúas veces durante o período de tempo establecido, unha en primavera e outra en outono.

Realizaráanse 6 **Encontros de Bacía** (dous por bacía) para o intercambio e encontro do voluntariado que está a participar nas diferentes redes do proxecto (Lérez, Umia e Ulla) e o lugar onde compartir as experiencias e as actividades que se están a desenvolver.

ADEGA organizará nos 10 concellos implicados unha **campaña de limpeza de lixo** nos ríos. Contactarase para a limpeza con asociacións de pescadores, culturais, ecoloxistas, de veciños, con xente particular, etc.

A última parte desta fase será unha **presentación dos resultados** e do plano de acción. Neste acto presentarase o Informe Anual das tres bacías, que permite establecer unha radiografía do estado de saúde dos tres ríos Lérez, Ulla e Umia, en función dos datos aportados polos participantes nas dúas campañas (primavera e outono).

TERCEIRA FASE. PLANO DE ACCIÓN E EXECUCIÓN DAS ACTIVIDADES.

Na terceira fase pretendemos dar continuidade ao proxecto de diagnose realizada na segunda fase polos voluntarios e voluntarias nos ríos Lérez, Umia e Ulla, onde se estableceu o plan de acción para futuras actividades de mellora do ecosistema fluvial. Nesta fase as actuacións a desenvolver marcarán o tipo de custodia do territorio que se potenciará.

ADEGA editará un manual de adopción de ríos que servirá de guía para a elaboración e o desenvolvemento de ditos proxectos de custodia. En total se realizarán tres proxectos de custodia fluvial, un en cada bacía. As actividades realizaranse ao longo dos seis últimos meses da execución do proxecto. O voluntariado por tanto poderá acometer accións encamiñadas a mellorar o ecosistema fluvial, accións de posta en valor do patrimonio etnográfico, actividades divulgativas para coñecer o río, etc.

Entre as accións de **mellora do ecosistema fluvial** poderanse realizar: Recuperación de camiños; Creación de itinerarios sinalizados; Limpeza de ribeiras; Recuperación de marxes degradadas; Plantación de árbores de bosque de ribeira; Restauración de pequenas lagoas; Creación de coutos de pesca sen norte...

Nas accións de **posta en valor do patrimonio etnográfico** poderanse realizar: Restauración de elementos patrimoniais (pontes, pontellas, muíños,...); Recuperación de nomes galegos de flora e fauna fluvial; Recuperación de topónimos locais; Divulgación de elementos patrimoniais e etnográficos salientábeis, etc.

CUARTA FASE. DIVULGACIÓN E PROMOCIÓN DOS PROXECTOS DE CUSTODIA.

Esta cuarta fase ten unha natureza continua e transversal ao longo do desenvolvemento de todo o proxecto (18 meses).

- Diseñárase un cartaz e díptico informativo, así como un calendario coa programación anual.
- Para a comunicación cos socios a ferramenta principal será o e-mail.
- Crearase tamén un espazo web para o GDR-20 Ulla Umia Lérez onde recolleremos as actividades propias do proxecto, e artigos divulgativos e técnicos
- Realizaranse envíos periódicos por correo convencional coa programación e información xeral.
- Diseñárase un boletín electrónico mensual de bacía, que se lles enviará tanto aos participantes.
- A limpeza de ríos, debido ao seu peso específico na segunda fase, presentará unha campaña divulgativa concreta.
- Se realizará a presentación dos resultados das inspeccións do voluntariado e se elaborará e editarán os resultados recollidos así como o plan de acción.
- Para a divulgación da terceira fase do programa –proxectos de custodia– deseñárase materiais específicos (trípticos, cartaces, paneis interpretativos, etc) para cada un deles.
- Editarase unha publicación que recolla todas as actividades de custodia realizadas.

ADEGA pretende concienciar a poboación de que os ríos son vitais para a supervivencia da vida no planeta, involucrando para iso aos veciños poñendo en valor os recursos naturais e etnográficos que estes posúen.